

Vlaams
Parlement

ingediend op **600** (2015-2016) – Nr. 1
15 december 2015 (2015-2016)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Vera Jans, Cindy Franssen, Griet Coppé,
Tinne Rombouts en Sonja Claes

inzake interlandelijke adoptie

INHOUD

Inleiding.....	3
1. Situering	4
1.1. Definitie	4
1.2. Regelgeving	4
1.3. Haags Adoptieverdrag.....	5
2. De vigerende Vlaamse wetgeving inzake interlandelijke adoptie	7
2.1. Algemeen	7
2.2. Enkele betrokken instanties bij een interlandelijke adoptie.....	8
2.3. De kosten die gepaard gaan met een adoptieprocedure.....	13
2.4. Enkele stadia in de adoptieprocedure.....	13
2.5. De inzage in het adoptiedossier.....	16
2.6. Toezicht en sancties	18
3. Bestanddelen van een nieuwe regelgeving.....	19
3.1. Relevantie.....	19
3.2. Aanmelding en voorbereiding van adoptieouders	21
3.3. Steunpunt Adoptie	22
3.4. Adoptiediensten.....	23
3.5. Diensten voor maatschappelijk onderzoek	24
3.6. Kanaalonderzoeken en kanaalcontrole.....	25
3.7. Contactpersonen.....	26
3.8. Vergoedingen en projectsteun.....	26
3.9. Ethische commissie	27
3.10. Inzagerecht.....	27
3.11. Vlaams Centrum voor Adoptie en Federale Centrale Autoriteit voor adoptie.....	28
3.12. Belang van het Haags Adoptieverdrag	29
Besluit	31

Inleiding

Ondanks het feit dat het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen slechts drie jaar in werking is, moet worden vastgesteld dat de thematiek van interlandelijke adopties dermate snel evolueert, dat nieuwe regelgeving zich opdringt.

Sinds het inwerkingtreden van het nieuwe decreet is het aantal interlandelijke adopties sterk gedaald. Dat heeft een invloed op de werking op het terrein en noopt tot nadenken over mogelijke efficiëntiewinsten.

Bovendien staken recent een aantal problemen de kop op. Zo kwamen begin november 2015 een aantal geadopteerde Congolese kinderen toe in ons land, nadat de directrice van het weeshuis waar zij verbleven hen meer dan twee jaar niet wilde laten gaan omdat zij de Belgische gezinnen betalingsachterstand verweet. Begin december 2015 ontvingen de parketten een brief van de Federale Overheidsdienst Justitie aangaande vermoedens van georganiseerde kinderhandel in Oeganda, met kinderen die naar België worden overgebracht om te worden geadopteerd. In diezelfde periode werden alle adopties vanuit Ethiopië opgeschort omwille van onduidelijkheden in dossiers. Eerder al stelden Nederland en Wallonië een einde aan adopties vanuit Ethiopië.

Deze gebeurtenissen tonen mee aan dat het zoeken van een gezin voor een kind (en niet omgekeerd) ook interlandelijk op de best mogelijk manier moet verlopen. Daarvoor zijn waterdichte procedures nodig die elk risico op misbruik uitsluiten.

Uit de dossiers rond gedwongen adopties en historisch misbruik hebben we geleerd dat we niet voorzichtig genoeg kunnen zijn als het om kinderen gaat. Het experten-panel dat de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin eind 2014 aanstelde met betrekking tot de gedwongen adopties, formuleerde zeer duidelijke aanbevelingen. Een aantal daarvan hebben betrekking op binnenlandse adoptie en werden opgenomen in het nieuwe decreet¹ daarover dat in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement werd gestemd op 30 juni 2015.

Over interlandelijke adoptie doet het panel geen voorstellen. Nochtans is ook hier nood aan een vernieuwd ethisch kader. De risico's zijn volgens CD&V nog groter dan bij binnenlandse adoptie.

Het lijkt de CD&V-fractie dan ook nodig het maatschappelijk debat te voeren over de toekomst van interlandelijke adoptie en daarna besluiten te trekken met betrekking tot nieuwe regelgeving.

¹ Voorstel van decreet houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, *Parl. St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 390/1.

1. Situering

1.1. Definitie

Adoptie is vandaag een rechtsfiguur waardoor nieuwe afstammings- en verwantschapsbanden tot stand komen. De grondslag voor deze afstamming is een rechterlijke beslissing en niet een biologische of een genetische band.

Bij interlandelijke adoptie werd, wordt of moet het adoptiekind vanuit zijn land van herkomst overgebracht (worden) naar België, hetzij nadat in het buitenland de adoptie door een persoon of door personen met gewone verblijfplaats in België is uitgesproken, hetzij met het oog op een dergelijke adoptiebeslissing in België. In het laatste geval spreekt men van een preadoptieve plaatsing. Ook wanneer kinderen die hun gewone verblijfplaats in België hebben, worden overgebracht naar een ander land omwille van of met het oog op adoptie, spreekt men van interlandelijke adoptie. Van interlandelijke adoptie is ook sprake wanneer het kind in België verblijft zonder gemachtigd te zijn er zich te vestigen of er langer dan drie maanden te verblijven, teneinde er te worden geadopteerd door een persoon of personen die er hun gewone verblijfplaats hebben (artikel 360.2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)).

1.2. Regelgeving

De interlandelijke adoptie is een materie die behoort tot de bevoegdheid van zowel de federale overheid als van de gemeenschappen. Op federaal niveau zijn bepalingen met betrekking tot adoptie opgenomen in het Burgerlijk Wetboek, boek I, titel VIII, artikel 357 tot en met 368-8, en in het Gerechtelijk Wetboek, deel IV, artikel 1231-26 tot en met 1231-56.

Het burgerlijk recht, inclusief het personen- en familierecht, is een residuaire bevoegdheid die de federale overheid toekomt². In het burgerlijk recht worden onder meer de grondvoorwaarden voor adoptie vastgelegd. De federale overheid is daarenboven, overeenkomstig de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, expliciet bevoegd voor "de burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie, zoals die vastgesteld zijn door het Burgerlijk Wetboek en de wetten tot aanvulling ervan."³ De federale overheid is bevoegd voor het bepalen van de voorwaarden voor adoptie, en van de vormen, de gevolgen en de herroeping van de adoptie. De federale overheid kan aldus van de geschiktheid van kandidaat-adoptanten om te adopteren een voorwaarde voor de adoptie maken, "in welk geval het ook aan die overheid toekomt om te bepalen wat die geschiktheid precies inhoudt en hoe ze moet worden aangetoond."⁴ De Vlaamse Gemeenschap is dan weer bevoegd voor "het gezinsbeleid met inbegrip van alle normen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen" en de jeugdbescherming⁵. Dit houdt in dat "de gemeenschappen [...] bevoegd zijn om regels vast te stellen in verband met de hulp, de begeleiding en de bijstand die verleend kan worden aan kandidaat-adoptanten en adoptanten, en aan kandidaat-geadopteerden en geadopteerden"⁶. We spreken in dat verband over onder meer de voorbereiding van kandidaat-adoptanten, de adoptiebemiddeling en de nazorg. We stellen vast dat het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van de kandidaat-adoptant(en) gebeurt door diensten die onder de bevoegdheid van de

² J. Velaers, *De Grondwet en de Raad van State, afdeling Wetgeving*, Antwerpen-Apeldoorn, Maklu, 1999, 242.

³ Artikel 5, §1, II, 6°, a), van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

⁴ Advies van de Raad van State bij het voorstel van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie, *Parl. St.* VI.Parl. 2001-02, nr. 956/4, p. 7. Zie ook F. Swennen, "Het nieuwe interne adoptierecht", *RW* 2003-04, (441) 441-442.

⁵ Artikel 5, §1, II, 1° en 6°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

⁶ Advies van de Raad van State bij het voorstel van decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie, *Parl. St.* VI.Parl. 2001-02, nr. 956/4, p. 8.

Vlaamse Gemeenschap vallen. Dit doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de federale overheid om de voorwaarde van geschiktheid te stellen (cf. infra)⁷.

In Vlaanderen is de interlandelijke adoptie thans geregeld door het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen en de daaruit voortvloeiende besluiten.

De principes in dit wetgevend en decreetgevend werk gaan terug op het Verdrag van Den Haag van 29 mei 1993 inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie. Dit Haags Adoptieverdrag werd in België ingevoerd vanaf 1 september 2005.

1.3. Haags Adoptieverdrag

Het Haags Adoptieverdrag heeft onder meer tot doel waarborgen vast te leggen om te verzekeren dat interlandelijke adopties op zodanige wijze plaatsvinden dat het hoogste belang van het kind daarmee is gediend en de grondrechten die het volgens het internationale recht toekomt, worden geëerbiedigd.

Het Haags Adoptieverdrag huldigt het subsidiariteitsprincipe. Een interlandelijke adoptie kan slechts plaatsvinden indien vaststaat dat er geen afdoende mogelijkheden tot plaatsing van het kind in zijn staat van herkomst bestaan. Er moet bij voorkeur een oplossing worden gevonden in de staat van herkomst van het kind vooraleer interlandelijke adoptie als alternatief wordt overwogen.

De personen, instellingen en autoriteiten, wier toestemming voor de adoptie vereist is, moeten zo nodig voorlichting hebben ontvangen en naar behoren zijn ingelicht over de gevolgen van hun toestemming, met name over de vraag of adoptie zal leiden tot de beëindiging van de rechtsbetrekkingen tussen het kind en zijn familie van herkomst. Deze personen, instellingen en autoriteiten moeten hun toestemming vrijelijk hebben gegeven, in de wettelijk voorgeschreven vorm.

Belangrijk is ook dat deze toestemmingen niet zijn verkregen tegen betaling of in ruil voor enige andere tegenprestatie en dat zij niet zijn ingetrokken. De toestemming van de moeder, indien deze vereist is, kan pas na de geboorte van het kind worden gegeven. Het kind moet voorgelicht zijn en naar behoren ingelicht zijn over de gevolgen van de adoptie en van zijn toestemming tot de adoptie, indien deze vereist is. Hierbij moet rekening worden gehouden met de leeftijd en het ontwikkelingspeil van het kind. Bij een interlandelijke adoptie moeten de wensen en meningen van het kind in aanmerking zijn genomen⁸.

Het Haags Adoptieverdrag stelt de voorwaarde van geschiktheid in hoofde van kandidaat-adoptieouders. Zij moeten de nodige voorlichting hebben ontvangen⁹.

Om de door het Haags Adoptieverdrag beoogde samenwerking te realiseren, worden centrale autoriteiten in het leven geroepen. Elke verdragsluitende staat moet een centrale autoriteit aanwijzen die belast is met de nakoming van de door

⁷ Zie ook Grondwettelijk Hof nr. 2/2001 van 10 januari 2001, Belgisch Staatsblad van 21 maart 2001: *"Het gevolg van de in het geding zijnde bepaling is beperkt tot het feit dat, als ze ervoor kiezen een beroep te doen op een tussenpersoon, zij zich slechts kunnen richten tot een erkende dienst, aangezien enkel die ertoe zijn gemachtigd een rol te spelen in de adopties. Het is juist dat, in het geval waarin de kandidaat-adoptanten die keuze maken, zij zich moeten onderwerpen aan een 'medisch-sociaal-psychologisch' onderzoek, maar dat onderzoek zou geen bijkomende voorwaarde voor adoptie kunnen vormen, aangezien het optreden van de bemiddelaar facultatief blijft. Artikel 50, §1, van het decreet van 4 maart 1991 voegt geen enkele voorwaarde aan de adoptie van kinderen in de Franse Gemeenschap toe en heeft dan ook noch tot doel, noch tot gevolg, dat burgerrechtelijke regels met betrekking tot het statuut van de minderjarigen en van de familie worden bepaald."*

⁸ Artikel 4, Haags Adoptieverdrag.

⁹ Artikel 5, Haags Adoptieverdrag.

het verdrag opgelegde verplichtingen¹⁰. Federale staten, staten waarin meer dan één rechtsstelsel geldt en staten die autonome territoriale eenheden omvatten, staat het vrij meer dan één centrale autoriteit aan te wijzen en de territoriale of personele reikwijdte van hun taken aan te geven¹¹.

De centrale autoriteiten moeten, hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties, alle passende maatregelen nemen om het ten onrechte genieten van financieel of ander voordeel in verband met de adoptie te voorkomen en alle praktijken die in strijd zijn met de doelstellingen van het verdrag te verhinderen¹².

De centrale autoriteiten moeten hetzij rechtstreeks, hetzij via overheidsinstanties of andere instellingen 'waaraan naar behoren vergunning is verleend' in hun staat, alle passende maatregelen nemen om de ontwikkeling van voorlichtingsactiviteiten op het gebied van adoptie en van nazorg bij adoptie in hun staten te bevorderen¹³.

Vergunningen kunnen slechts worden verleend aan en behouden door instellingen die aantonen in staat te zijn de taken die hen kunnen worden toevertrouwd naar behoren te vervullen¹⁴. Een vergunninghoudende instelling mag enkel doelstellingen zonder winstoogmerk nastreven onder de voorwaarden en binnen de beperkingen die door de bevoegde autoriteiten van de staat die de vergunning verleent, worden bepaald. Deze instellingen moeten bestuurders en medewerkers hebben die op grond van hun onkreukbaarheid en hun opleiding of ervaring bekwaam zijn om werkzaamheden te verrichten op het gebied van de interlandelijke adoptie.

Wat hun samenstelling, functioneren en financiële situatie betreft, moeten deze instellingen onderworpen zijn aan het toezicht van de bevoegde autoriteiten van die staat¹⁵.

Indien de centrale autoriteit van de staat van opvang van oordeel is dat de verzoekers voldoen aan de vereisten voor adoptie en daartoe geschikt zijn, moet zij een rapport samenstellen dat gegevens bevat omtrent hun identiteit, hun bevoegdheid en hun geschiktheid om te adopteren, hun persoonlijke achtergrond, gezinssituatie en medisch verleden, hun sociale milieu, hun beweegredenen, hun geschiktheid om een interlandelijke adoptie aan te gaan en omtrent de kinderen waarvoor zij de zorg op zich zouden kunnen nemen¹⁶.

De bevoegde autoriteiten van een verdragsluitende staat moeten zorg dragen voor de bewaring van de in hun bezit zijnde gegevens omtrent de afkomst van het kind, met name gegevens betreffende de identiteit van zijn ouders, alsmede de medische gegevens betreffende het medische verleden van het kind en zijn familie. Zij moeten bewerkstelligen dat voor zover de wetgeving van hun staat zulks toelaat, het kind of zijn vertegenwoordiger, onder passende begeleiding, toegang heeft tot deze gegevens¹⁷.

Wanneer het gaat over internationale, maar ook binnenlandse, adopties van kinderen uit 'niet-partijen' bij het Haags Adoptieverslag, is de herziene Europese overeenkomst inzake adoptie van kinderen van toepassing. Deze overeenkomst werd ondertekend op 1 december 2008 en voorziet in een reeks beginselen voor adoptie die de verdragspartijen moeten opnemen in het (sub)nationaal recht.

¹⁰ Artikel 6.1, Haags Adoptieverdrag.

¹¹ Artikel 6.2, Haags Adoptieverdrag.

¹² Artikel 8, Haags Adoptieverdrag.

¹³ Artikel 9, Haags Adoptieverdrag.

¹⁴ Artikel 10, Haags Adoptieverdrag.

¹⁵ Artikel 11, Haags Adoptieverdrag.

¹⁶ Artikel 15.1, Haags Adoptieverdrag.

¹⁷ Artikel 30, Haags Adoptieverdrag.

Daarnaast mag ook niet worden voorbijgegaan aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989), Het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (1950), en de VN-Guidelines for the Alternative Care for Children (2010).

2. De vigerende Vlaamse wetgeving inzake interlandelijke adoptie

2.1. Algemeen

In Vlaanderen is de interlandelijke adoptie thans geregeld door het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen en de daaruit voortvloeiende besluiten:

- besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2012 betreffende het raadgevend comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar;
- besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie;
- besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie;
- ministerieel besluit van 18 december 2013 betreffende de kwaliteitszorg in het Steunpunt Adoptie en de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie;
- ministerieel besluit van 18 december 2013 betreffende de kwaliteitszorg in de adoptiediensten voor interlandelijke adoptie.

De kandidaat-adoptant is de persoon die, of het koppel dat, de wens heeft een kind te adopteren¹⁸. Een ouder die voor zichzelf heeft uitgemaakt een kind af te staan, wordt hier de afstandsouder genoemd¹⁹.

De regelgeving definieert 'intrafamiliale adoptie' als "de adoptie van een kind dat tot in de vierde graad verwant is met de adoptant, met zijn echtgenoot of met de persoon met wie hij samenwoont, zelfs als die persoon overleden is, of van een kind dat biologisch verwant is met een adoptiekind van de adoptant of van de adoptanten, of van een kind dat het dagelijkse leven op duurzame wijze gedeeld heeft met de adoptant of de adoptanten met een relatie, zoals geldt voor ouders, voor de adoptant of de adoptanten stappen met het oog op de adoptie hebben ondernomen."²⁰

De adoptiebemiddeling is elke activiteit van een tussenpersoon die ertoe strekt een adoptie van een kind te realiseren²¹. De adoptiebemiddeling wordt gedaan door een adoptiedienst, dit is een door de Vlaamse Regering erkende instelling. Naast de bemiddeling verstrekt deze ook de eerste nazorg²². Zelfstandige adoptie daarentegen is de adoptie waarbij de adoptant geen beroep doet op een adoptiedienst en de adoptie zelfstandig tot stand brengt²³.

Degenen die wensen te adopteren hebben de vrije keuze tussen adoptiebemiddeling en zelfstandige adoptie. De kandidaat-adoptant die ervoor kiest om de

¹⁸ Artikel 1, 3°, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie, en artikel 1, 4°, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

¹⁹ Artikel 3, 3°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²⁰ Artikel 1, 3°, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

²¹ Artikel 3, 4°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²² Artikel 3, 5°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²³ Artikel 3, 7°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

adoptie zelfstandig tot stand te brengen, moet het Vlaams Centrum voor Adoptie alle nuttige informatie verschaffen over het buitenlandse kanaal via hetwelk hij de adoptie wil realiseren. Daarvoor moet hij aan het Vlaams Centrum voor Adoptie het aangifteformulier voor een zelfstandig adoptiekanaal bezorgen, dat door het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt opgesteld. Daarna volgt er een kanaalonderzoek. Hierbij wordt nagegaan of er voldoende garanties zijn dat de betrokken instanties en contactpersonen in het herkomstland de toepasselijke wetgeving respecteren en handelen in het belang van het kind. Ook wordt onderzocht of het principe van de subsidiariteit wordt geëerbiedigd en of de juridische en sociaalpedagogische adopteerbaarheid van het kind gegarandeerd kan worden. Bovendien moet er financiële transparantie zijn²⁴.

De keuze voor hetzij adoptiebemiddeling, hetzij zelfstandige adoptie, moet worden uitgedrukt na het bekomen van een geschiktheidsvonnis.

2.2. Enkele betrokken instanties bij een interlandelijke adoptie

De taken bij interlandelijke adoptie worden verdeeld over meerdere instanties: het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar, het Steunpunt Adoptie, de diensten voor maatschappelijk onderzoek, de adoptiediensten en de trefgroepen.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar

Het Vlaams Centrum voor Adoptie is de afdeling aangewezen binnen Kind en Gezin, die optreedt als centrale autoriteit inzake interlandelijke adoptie en die belast is met de naleving van de door het Haags Adoptieverdrag opgelegde verplichtingen en opdrachten, vermeld in het decreet van 20 januari 2012²⁵.

De Vlaamse adoptieambtenaar is de ambtenaar, benoemd binnen het Vlaams Centrum voor Adoptie²⁶, die de taken vervult die hem door het decreet²⁷ toegevoegd worden²⁸. De Vlaamse adoptieambtenaar is belast met het bewaren van adoptiedossiers, het verlenen van inzage in de adoptiedossiers en het verlenen van bijstand aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel ter zake zelf actie ondernemen²⁹.

Het Steunpunt Adoptie

Het Steunpunt Adoptie staat in voor:

- informatie verstrekken aan de adoptanten (er staat niet 'kandidaat-adoptanten') over alle aspecten van adoptie (cf. supra);
- optreden als informatiepunt inzake nazorg en expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod;
- fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders;
- fungeren als vormings- en expertisecentrum;

²⁴ Artikel 14, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, en artikelen 23-26, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

²⁵ Artikel 3, 8°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²⁶ Artikel 21, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²⁷ Decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²⁸ Artikel 3, 9°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

²⁹ Artikel 21, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

- een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen;
- het organiseren van de voorbereiding (cf. supra)³⁰.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 bepaalt verder dat het Steunpunt Adoptie een duidelijk afgebakend dienstverleningsaanbod moet hebben dat bestaat uit het kwaliteitsvol organiseren van de informatiesessie (cf. supra), de voorbereiding van kandidaat-adoptanten (cf. supra) en een kwaliteitsvol aanbod van nazorg, informatie, expertise en vorming aan alle adoptiebetrokkenen³¹.

Met het decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, kreeg het Steunpunt Adoptie ook de taak toebedeeld informatie te verstrekken aan kandidaat-adoptanten voor binnenlandse adoptie³².

Het Steunpunt Adoptie wordt door de Vlaamse Regering erkend voor een duur van minimaal twee en maximaal vijf jaar³³. Om de erkenning te bekomen moet het Steunpunt Adoptie aan volgende voorwaarden voldoen:

- uitsluitend doelstellingen zonder winstoogmerk nastreven;
- beschikken over een team met voldoende en voldoende opgeleid personeel om de taken kwaliteitsvol te kunnen uitoefenen³⁴;
- zich engageren om regelmatig in het overleg tussen de verschillende actoren interlandelijke adoptie te participeren;
- voorzien in bijscholing voor de hulpverleners;
- de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren³⁵.

Het Steunpunt Adoptie kan erkend blijven of een verlenging van de erkenning bekomen indien het:

- de discretie en het beroepsgeheim in acht neemt met betrekking tot de informatie die over de adoptanten wordt verkregen;
- elke adoptant die door het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt doorverwezen voor het volgen van een voorbereidingsprogramma aanvaardt en registreert;
- een jaarverslag opmaakt en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar bezorgt aan het Vlaams Centrum voor Adoptie³⁶.

Het erkende Steunpunt Adoptie ontvangt jaarlijks, binnen de marge van de begrotingskredieten, een subsidie van 500.000 euro voor personeels- en werkingskosten³⁷.

³⁰ Artikel 7, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

³¹ Artikel 17, 2°, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

³² Artikel 10, decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

³³ Artikel 7, §1, eerste lid, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, jo. artikel 16, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

³⁴ Artikel 17, 1°, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

³⁵ Artikel 7, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

³⁶ Artikel 7, §4, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

³⁷ Artikel 9, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, jo. artikel 25, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

Diensten voor maatschappelijk onderzoek

Een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie is een dienst die erkend is door Kind en Gezin om het maatschappelijk onderzoek (cf. supra) uit te voeren³⁸.

Een dienst voor maatschappelijk onderzoek kan een erkenning door de Vlaamse Regering bekomen voor minstens twee en maximaal vijf jaar³⁹. Er fungeren drie werkingsgebieden, zijnde de provincies West- en Oost-Vlaanderen, de provincies Antwerpen en Limburg en de provincie Vlaams-Brabant en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest⁴⁰.

Om erkend te worden moet men:

- beschikken over een team dat is samengesteld uit een coördinator en een multidisciplinair team dat minstens bestaat uit twee psychologen en twee maatschappelijk assistenten of uit personen met een gelijkgesteld diploma⁴¹;
- de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren;
- de vraagstelling beperken tot de informatie die relevant is voor het bekomen van een 'beginseltoelating' tot interlandelijke adoptie;
- wetenschappelijk onderbouwde criteria naleven;
- zich engageren om regelmatig in het overleg tussen de verschillende actoren interlandelijke adoptie te participeren⁴².

Een erkende dienst voor maatschappelijk onderzoek kan erkend blijven of een verlenging van de erkenning bekomen indien volgende verplichtingen worden nageleefd:

- de discretie en het beroepsgeheim in acht nemen met betrekking tot de informatie die over de adoptanten wordt verkregen;
- iedereen die zich voor het maatschappelijk onderzoek aanbiedt, registreren;
- de vraagstelling beperken tot de informatie die relevant is voor het bekomen van een geschiktheidsvonnis tot interlandelijke adoptie;
- de werking continu bijsturen in functie van wetenschappelijk onderbouwde criteria, conform de richtlijnen van het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- een jaarverslag opmaken en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar toesturen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie. De inhoud van het jaarverslag wordt door de Vlaamse Regering bepaald;
- de taken kwaliteitsvol uitvoeren⁴³.

De dienst voor maatschappelijk onderzoek gaat een verbintenis aan waarin de voorziening verklaart dat ze binnen een termijn van één jaar aan de erkenningsvoorschriften van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 zal voldoen. Indien de erkende dienst de situatie niet regulariseert, neemt Kind en Gezin een beslissing met mogelijkheid tot bezwaar.

³⁸ Artikel 1, 2°, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

³⁹ Artikel 11, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, jo. artikel 32, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴⁰ Artikel 32, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴¹ Artikel 33, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴² Artikel 11, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁴³ Artikel 11, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

De erkende diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvangen een jaarlijkse subsidie voor personeels- en werkingskosten⁴⁴. De basissubsidie bedraagt 286.000 euro⁴⁵. Een bijkomende jaarlijkse subsidie wordt toegekend op basis van het aantal gerealiseerde onderzoeken en bedraagt 3250 euro per bijkomend dossier⁴⁶. Ten minste 70% van de subsidie-enveloppe moet besteed worden aan personeelskosten⁴⁷.

Adoptiediensten

De adoptiediensten fungeren als tussenpersoon inzake adoptie met als taak te informeren, te bemiddelen en de eerste nazorg te verstrekken⁴⁸. Ze informeren de kandidaat-adoptanten, gedurende de voorbereidingssessie en in samenspraak met het Steunpunt Adoptie, over de herkomstlanden waarmee een lopende adoptiesamenwerking bestaat⁴⁹. Ze staan ook in voor de eerste nazorg⁵⁰. Deze bestaat uit (1) bijstand aan de adoptant en het geadopteerde kind na de komst van de geadopteerde in het gezin en nazorg verlenen gedurende de eerste fase van hechting en integratie; en (2) informeren over de bestaande nazorg voor adopties.

De andere taken zijn:

- mede op grond van de kindstudie, de juridische en sociaal-psychologische adopteerbaarheid van het kind nagaan;
- de adoptanten voorbereiden op de komst van het kind;
- de voortgang van de individuele adoptiedossiers begeleiden;
- een adoptiesamenwerking aangaan met de buitenlandse kanalen die goedgekeurd zijn door het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- de adoptie opvolgen zoals bepaald is in de voorschriften en de wettelijke bepalingen van de staat van herkomst;
- de aankomst van het kind in België melden bij het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- voorzien in gestructureerde verkenningssessies voor de adoptanten in de voorbereidingsfase en op vraag van de adoptanten een schriftelijk verslag van deze sessie overmaken aan het Vlaams Centrum voor Adoptie, dat dit toevoegt aan het verslag van het maatschappelijk onderzoek dat aan de jeugdrechter wordt bevolen;
- voorstellen voor mogelijke adoptiesamenwerking aanbrengen bij het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- de adoptiewerking periodiek evalueren en hierover rapporteren aan het Vlaams Centrum voor Adoptie⁵¹.

Een adoptiedienst moet een schriftelijke overeenkomst opstellen met elke adoptant waarvoor hij bemiddelt. In die overeenkomst moet zo exact mogelijk de procedure, de kostprijs, de duur en de gewaarborgde dienstverlening worden omschreven⁵². Van ieder adoptiedossier moet de adoptiedienst, binnen de vier maanden na de

⁴⁴ Artikel 13, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁴⁵ Artikel 36, §1, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴⁶ Artikel 36, §2, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴⁷ Artikel 40, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁴⁸ Artikel 15, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁴⁹ Artikel 15, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵⁰ Artikel 15, §4, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵¹ Artikel 15, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵² Artikel 15, §5, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

totstandkoming van de adoptie, een kopie bezorgen aan de Vlaamse adoptieambtenaar⁵³.

Adoptiediensten worden erkend door de Vlaamse Regering voor een periode van minstens twee en maximaal vijf jaar⁵⁴.

Om erkend te worden, moet een adoptiedienst aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° optreden als een vzw of als een publiekrechtelijke rechtspersoon;
- 2° adoptiebemiddeling en het verstrekken van de eerste nazorg als voornaamste taak hebben;
- 3° beschikken over of een beroep kunnen doen op een interdisciplinair team, bestaande uit een basisteam aangevuld met een arts en een jurist⁵⁵;
- 4° geleid worden door een persoon die beschikt over kwalificaties zoals bepaald door de Vlaamse Regering;
- 5° beschikken over voldoende infrastructuur om de opgelegde verplichtingen uit te voeren en de continuïteit van de dienst te verzekeren;
- 6° de persoonlijke levenssfeer van de adoptant eerbiedigen en, zonder enige vorm van discriminatie, zijn ideologische, godsdienstige en filosofische overtuiging respecteren;
- 7° voorstellen doen tot kanaalonderzoek en deze, na proactieve goedkeuring door het Vlaams Centrum voor Adoptie, binnen een redelijke termijn afronden⁵⁶.

Een erkende adoptiedienst moet, om erkend te blijven of opnieuw erkend te worden, de volgende verplichtingen naleven:

- 1° elke aanvraag van een adoptant die aan de voorwaarden voldoet, aanvaarden;
- 2° de taken uitvoeren;
- 3° een jaarverslag opmaken en het in de loop van het eerste trimester dat volgt op het einde van elk boekjaar toesturen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- 4° regelmatig participeren in het overleg tussen de verschillende actoren in interlandelijke adoptie⁵⁷.

De erkenning kan worden ingetrokken of geschorst. Kind en Gezin dient evenwel eerst een gemotiveerde aanmaning te sturen⁵⁸ die aangeeft wat de tekorten zijn⁵⁹. Er wordt tot onmiddellijke actie overgegaan indien essentiële belangen van de betrokkenen inzake gezondheid, veiligheid of welzijn zouden kunnen aangetast zijn.

Adoptiediensten ontvangen een jaarlijkse subsidie voor personeels- en werkingskosten van 100.000 euro⁶⁰ en een jaarlijkse subsidie voor de dossierkosten.

⁵³ Artikel 15, §6, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵⁴ Artikel 16, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵⁵ Artikel 31, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁵⁶ Artikel 16, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵⁷ Artikel 16, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁵⁸ Artikel 59, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁵⁹ Artikel 60, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie 2013.

⁶⁰ Artikel 19, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, jo. artikel 37, §1, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

Trefgroepen

De Vlaamse Regering kan, na advies van het Vlaams Centrum voor Adoptie, een vereniging met als leden adoptanten of geadopteerden of een combinatie van deze personen, als trefgroep erkennen. Om als trefgroep te worden erkend, moet zij voldoen aan de volgende voorwaarden:

- 1° de vorm aannemen van een vereniging zonder winstoogmerk;
- 2° in haar beheersorgaan respectievelijk adoptanten of geadopteerden de meerderheid laten uitmaken;
- 3° als doelstelling hebben respectievelijk adoptanten of geadopteerden te ondersteunen en hun belangen te onderkennen en te behartigen⁶¹.

De erkenningsprocedure, inclusief de intrekking en schorsing ervan, is identiek aan deze van de adoptiediensten.

2.3. De kosten die gepaard gaan met een adoptieprocedure

Kandidaat-adoptanten worden tijdens de adoptieprocedure met verschillende kosten geconfronteerd. De kosten voor de voorbereiding zijn gedeeltelijk ten laste van de adoptant⁶². Voor de informatiesessie bij het Steunpunt Adoptie moet de kandidaat-adoptant 25 euro betalen aan het Vlaams Centrum voor Adoptie⁶³. De adoptiedienst rekent een prestatievergoeding aan van maximum 3000 euro⁶⁴. De vertaal-, legalisatie- en verzendkosten zijn ten laste van de adoptanten, op voorlegging van de facturen⁶⁵.

2.4. Enkele stadia in de adoptieprocedure

De voorbereiding moet worden gevolgd in het door de Vlaamse Regering erkende Steunpunt Adoptie. Na zijn aanmelding verwijst het Vlaams Centrum voor Adoptie de adoptant, rekening houdende met het principe van instroombeheer, door naar het Steunpunt Adoptie. De voorbereiding moet worden gegeven binnen een redelijke termijn nadat de adoptant zich bij het Steunpunt Adoptie aangeboden heeft. Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie aan de adoptant een attest waaruit blijkt dat hij de voorbereiding heeft gevolgd⁶⁶.

De voorbereiding heeft een verantwoorde en bewuste keuze van de deelnemers zelf om al dan niet een kind te adopteren tot doel⁶⁷.

⁶¹ Artikel 22, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁶² Artikel 9, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁶³ Artikel 6, §1, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁶⁴ Artikel 18, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen jo. artikel 33, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁶⁵ Artikel 21 en 33, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁶⁶ Artikel 5, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁶⁷ Artikel 2, §2, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

De inhoud van de voorbereiding verschilt naargelang het al dan niet gaat om een intrafamiliale adoptie. De volledige voorbereiding bestaat uit:

- 1° een informatiesessie en de verdere voorbereiding voor niet-intrafamiliale adoptie;
- 2° een individueel gesprek bij het Vlaams Centrum voor Adoptie en de verdere voorbereiding voor de kandidaat-adoptant voor intrafamiliale adoptie⁶⁸.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie moet jaarlijks voor het einde van het eerste kwartaal het aantal kandidaat-adoptanten bepalen dat doorverwezen wordt naar het Steunpunt Adoptie.

Dat aantal moet worden berekend op basis van:

- 1° het gemiddelde aantal kinderen dat de laatste twee jaar aangekomen is;
- 2° evoluties in de herkomstlanden waarmee een lopende samenwerking bestaat;
- 3° de gemiddelde uitval van de laatste twee jaar. Dat is de uitval tussen de start van de voorbereiding en het behalen van een geschiktheidsvonnis;
- 4° eventuele bijkomende correcties op basis van andere aantoonbare evoluties.

Bovenop dat aantal moeten alle kandidaat-adoptanten voor intrafamiliale adoptie, na het individuele gesprek bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, worden doorverwezen naar het Steunpunt Adoptie.

Jaarlijks 'zullen' minimaal honderd kandidaat-adoptanten voor niet-intrafamiliale adoptie worden doorverwezen naar het Steunpunt Adoptie, behalve als er minder kandidaat-adoptanten zijn⁶⁹.

Tijdens de informatiesessie krijgt de kandidaat-adoptant voor een niet-intrafamiliale adoptie duidelijke informatie over het verloop van een adoptieprocedure. Het Steunpunt Adoptie geeft minstens informatie over:

- 1° de voorwaarden waaraan de kandidaat-adoptant moet voldoen volgens de toepasselijke Belgische wetgeving;
- 2° de voorwaarden die gesteld worden aan de kandidaat-adoptant door de herkomstlanden waarmee de erkende adoptiediensten samenwerken;
- 3° de wachttijden;
- 4° de kindprofielen van de verschillende herkomstlanden waarmee de erkende adoptiediensten samenwerken. Het kindprofiel bevat informatie over de kenmerken en noden van kinderen die adopteerbaar zijn;
- 5° de zelfstandige adoptie.

De informatiesessie duurt minstens vier uur en wordt in een groep van minstens dertig kandidaat-adoptanten gegeven. Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan het Steunpunt Adoptie toestaan om een informatiesessie met minder dan dertig kandidaat-adoptanten te houden⁷⁰.

Binnen zestig kalenderdagen nadat hij de informatiesessie heeft gevolgd, moet de kandidaat-adoptant schriftelijk aan het Vlaams Centrum voor Adoptie bevestigen dat hij wil doorgaan met de voorbereiding⁷¹. Het Vlaams Centrum voor Adoptie verwijst de kandidaat-adoptant door naar het Steunpunt Adoptie om de verdere voorbereiding voor niet-intrafamiliale adoptie te volgen, na zijn bevestiging en na de ontvangst van de betaling. Kandidaat-adoptanten worden chronologisch door-

⁶⁸ Artikel 2, §2, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁶⁹ Artikel 3, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷⁰ Artikel 7, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷¹ Artikel 12, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

verwezen op basis van de datum van hun aanmelding en binnen de perken van het aantal kandidaten dat jaarlijks wordt toegelaten. Binnen een redelijke termijn na de doorverwijzing door het Vlaams Centrum voor Adoptie biedt het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant de verdere voorbereiding aan⁷². Tijdens deze verdere voorbereiding moeten minstens de volgende onderwerpen aan bod komen:

- 1° de onderwerpen, vermeld in artikel 346-2 BW (cf. supra);
- 2° verlieservaring en rouwproces;
- 3° gehechtheid;
- 4° voorgeschiedenis van adoptiekinderen;
- 5° ontwikkeling van opgroeiende adoptiekinderen;
- 6° risico's die verbonden zijn aan adoptie;
- 7° omgaan met diversiteit en discriminatie;
- 8° adoptiekinderen die bijzondere zorgen nodig hebben, special needs genoemd⁷³.

Deze verdere voorbereiding duurt minstens vierentwintig uur en wordt in een groep van minstens acht kandidaat-adoptanten gegeven. Het Vlaams Centrum voor Adoptie kan het Steunpunt Adoptie toelaten om een verdere voorbereiding met minder dan acht kandidaat-adoptanten te houden om te voorkomen dat kandidaat-adoptanten nodeloos moeten wachten⁷⁴.

Aan de verdere voorbereiding voor intrafamiliale adoptie gaat een individueel gesprek bij het Vlaams Centrum voor Adoptie vooraf. Na dit gesprek moet de kandidaat-adoptant voor intrafamiliale adoptie schriftelijk aan het Vlaams Centrum voor Adoptie bevestigen dat hij wil voortgaan met de voorbereiding⁷⁵. Nadat het de betaling heeft ontvangen, verwijst het Vlaams Centrum voor Adoptie de kandidaat-adoptant door naar het Steunpunt Adoptie om de verdere voorbereiding voor intrafamiliale adoptie te volgen. Binnen een redelijke termijn na de doorverwijzing door het Vlaams Centrum voor Adoptie moet het Steunpunt Adoptie aan de kandidaat-adoptant de verdere voorbereiding aanbieden⁷⁶. Deze verdere voorbereiding duurt minstens zes uur en wordt georganiseerd op verzoek van het Vlaams Centrum voor Adoptie. Tijdens de verdere voorbereiding voor intrafamiliale adoptie komen minstens de volgende onderwerpen aan bod:

- 1° de onderwerpen, vermeld in artikel 346-2 BW (cf. supra);
- 2° verlieservaring en rouwproces;
- 3° gehechtheid;
- 4° ontwikkeling van opgroeiende adoptiekinderen.

Aan het einde van de voorbereiding geeft het Steunpunt Adoptie zoals gesteld aan de adoptant een attest waaruit blijkt dat hij de voorbereiding heeft gevolgd.

In opdracht van de jeugdrechtbank en na doorverwijzing door het Vlaams Centrum voor Adoptie wordt een maatschappelijk onderzoek gedaan⁷⁷.

Na een intakegesprek maken de adoptiediensten met de kandidaat-adoptanten die beschikken over een geldig geschiktheidsvonnis een adoptieovereenkomst op⁷⁸.

⁷² Artikel 13, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷³ Artikel 14, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷⁴ Artikel 15, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷⁵ Artikel 8, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷⁶ Artikel 9, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

⁷⁷ Artikel 10, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁷⁸ Artikel 33, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

De overeenkomst wordt opgemaakt volgens het sjabloon van het Vlaams Centrum voor Adoptie. De datum van de overeenkomst is bepalend voor de opname op de wachtlijst⁷⁹. Er wordt een adoptiedossier opgemaakt⁸⁰ dat met maximale discretie moet worden behandeld⁸¹ en moet worden bewaard conform de toepasselijke regelgeving⁸². De medische gegevens worden bewaard onder toezicht en verantwoordelijkheid van een arts.

Het kind wordt toegewezen op gemotiveerde beslissing door het multidisciplinair team van de adoptiedienst⁸³. De kandidaat-adoptanten kunnen het advies van deskundigen inwinnen vooraleer te beslissen om het toegewezen kind te aanvaarden. Zij worden voorbereid op de komst door informatie omtrent de cultuur en gewoontes van het herkomstland, de nog te doorlopen procedure in het herkomstland, de afreis van de kandidaat-adoptant naar het herkomstland en het aangaan van de eerste contacten met het adoptiekind⁸⁴.

Het Steunpunt Adoptie voorziet een laagdrempelig ondersteuningsprogramma dat bestaat uit adviesverlening, gerichte doorverwijzing naar adoptiealerte hulpverlening en ondersteuning⁸⁵. De adoptiedienst doet een welkomstbezoek en twee huisbezoeken binnen 15 maanden na aankomst van het kind in België⁸⁶. De adoptiedienst is na aankomst beschikbaar voor het gezin en voor vragen van geadopteerden over hun roots⁸⁷.

2.5. De inzage in het adoptiedossier

De geadopteerde kan van elke erkende trefgroep informatie, vraagverheldering en toeleiding inzake het inzagerecht verkrijgen⁸⁸.

Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft de geadopteerde recht op inzage van zijn adoptiedossier. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, moet door de Vlaamse adoptieambtenaar worden beslist, rekening houdend met de maturiteit van de verzoeker. Elke verzoeker kan zich bij de inzage laten bijstaan door een vertrouwenspersoon⁸⁹. De minderjarige heeft recht op toegang tot de gegevens die hem betreffen. De minderjarige heeft recht op toelichting bij de gegevens waartoe hij toegang heeft⁹⁰.

⁷⁹ Artikel 33, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁰ Artikel 16, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸¹ Artikel 15, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸² Artikel 15, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸³ Artikel 17, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁴ Artikel 18, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁵ Artikel 19, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁶ Artikel 20, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁷ Artikel 22, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁸⁸ Artikel 25, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁸⁹ Artikel 25, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

⁹⁰ Artikel 25, §4, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

Het inzagerecht heeft betrekking op de gegevens van de geadopteerde. Hieronder wordt begrepen:

- 1° de afkomst van de geadopteerde;
- 2° de gegevens van de identiteit van de biologische ouders van de geadopteerde;
- 3° de medische gegevens van de geadopteerde;
- 4° de medische gegevens van de biologische ouders van de geadopteerde;
- 5° de situatie van de geadopteerde op het ogenblik van de afstand;
- 6° de aanleiding van de afstand;
- 7° de situatie van de biologische ouders op het ogenblik van de afstand;
- 8° de officiële documenten over de geadopteerde van zowel het herkomstland als van België met betrekking tot de adoptieprocedure;
- 9° de nazorrapporten over de geadopteerde⁹¹.

Er is geen inzagerecht met betrekking tot gegevens van de adoptanten of gegevens uit het maatschappelijk onderzoek. Gegevens in de nazorrapporten die geen betrekking hebben op de geadopteerde vallen niet onder het inzagerecht. In deze gegevens kan enkel inzage verleend worden met instemming van degene over wie de gegevens handelen. Daarvoor richt de Vlaamse adoptieambtenaar een aangetekend schrijven aan de betrokkenen. Als de betrokkenen niet antwoorden binnen drie maanden na verzending van dit aangetekend schrijven, wordt een weigering van toestemming vermoed. Het aangetekend schrijven vermeldt duidelijk dat niet antwoorden gelijk staat met een weigering⁹².

De adoptiedienst moet de betrokkenen toegang garanderen tot hun dossier overeenkomstig de bepalingen van de Privacywet⁹³. De adoptiedienst die een verzoek tot inzage van een geadopteerde krijgt, moet dit melden aan de Vlaamse adoptieambtenaar. De adoptiedienst meldt aan de geadopteerde dat de vraag tot inzage schriftelijk gemeld moet worden aan de Vlaamse adoptieambtenaar⁹⁴.

Indien de geadopteerde de identiteit van zijn biologische ouders wil achterhalen, verwijst de Vlaamse adoptieambtenaar naar de akten van de burgerlijke stand⁹⁵. Indien de identiteitsgegevens van een biologische ouder in het dossier vermeld zijn en uit het dossier blijkt dat er anonimiteit werd gegarandeerd op het ogenblik van de afstand, dan zal de Vlaamse adoptieambtenaar:

- 1° indien mogelijk, contact opnemen met de biologische ouders met een vraag tot opheffing van de anonimiteit;
- 2° contact opnemen met de bevoegde adoptieautoriteit van het herkomstland over de mogelijkheid en wenselijkheid van contactname met de biologische ouders om de opheffing van de anonimiteit te vragen⁹⁶.

Indien de Vlaamse adoptieambtenaar punt 1° of 2° in een bepaald geval niet kan uitvoeren, moet hij de adoptant hiervan op de hoogte brengen en zijn beslissing motiveren⁹⁷.

⁹¹ Artikel 69, §1, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹² Artikel 69, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹³ Artikel 70, eerste lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹⁴ Artikel 70, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹⁵ Artikel 71, §1, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹⁶ Artikel 71, §2, eerste lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹⁷ Artikel 71, §2, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

Indien de identiteitsgegevens van een biologische ouder in het dossier vermeld zijn en uit het dossier niet blijkt dat er anonimiteit werd gegarandeerd op het ogenblik van de afstand, dan zal de Vlaamse adoptieambtenaar:

- 1° indien mogelijk, contact opnemen met de biologische ouders met de vraag of de gegevens anoniem zijn;
- 2° contact opnemen met de bevoegde adoptieautoriteit van het herkomstland met de vraag of er een verbod bestaat op het vrijgeven van de identiteitsgegevens van de biologische ouders en in voorkomend geval of er een mogelijke opheffing van dat verbod kan zijn⁹⁸.

Indien de Vlaamse adoptieambtenaar punt 1° of 2° in een bepaald geval niet kan uitvoeren, dan moet hij de adoptant hiervan op de hoogte brengen en zijn beslissing motiveren⁹⁹.

De geadopteerde heeft recht op een afschrift van het adoptiedossier waarvoor een inzage werd gegeven door de Vlaamse adoptieambtenaar¹⁰⁰. De Vlaamse adoptieambtenaar moet aan elke geadopteerde informatie geven over de mogelijke nazorg. Hij moet hierbij minstens de contactgegevens geven van het Steunpunt Adoptie¹⁰¹.

2.6. Toezicht en sancties

Het Vlaams Centrum voor Adoptie moet toezien op de naleving van het decreet¹⁰². Het Steunpunt Adoptie, de diensten voor maatschappelijk onderzoek, de adoptiediensten en de trefgroepen moeten hun medewerking verlenen aan de uitoefening van het toezicht¹⁰³.

Kind en Gezin ziet toe op de naleving van de besluiten en besteding van de subsidies¹⁰⁴, ook hier moeten de betrokken diensten hun medewerking verlenen¹⁰⁵. De controle ter plaatse gebeurt door het intern verzelfstandigd (IVA) Zorginspectie¹⁰⁶, de controle op de stukken door Kind en Gezin¹⁰⁷.

⁹⁸ Artikel 71, §3, eerste lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

⁹⁹ Artikel 71, §3, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰⁰ Artikel 72, eerste lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰¹ Artikel 72, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰² Artikel 26, §1, eerste lid, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹⁰³ Artikel 26, §1, tweede lid, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹⁰⁴ Artikel 43, eerste lid, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie, jo. artikel 48, lid 1, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰⁵ Artikel 43, lid 2, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie, jo. artikel 48, tweede lid, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰⁶ Artikel 26, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen; artikel 44, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie; artikel 49, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁰⁷ Artikel 45, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie; artikel 50, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 houdende het inzage-recht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

Elke persoon die bij adoptie bemiddelt in de zin van het decreet van 20 januari 2012, zonder in het bezit te zijn van de vereiste erkenning, kan worden bestraft met een gevangenisstraf van een tot vijf jaar én met een geldboete van 12,50 tot 620 euro (x6)¹⁰⁸. Een ongeoorloofd materieel voordeel bekomen door adoptie wordt gestraft met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en/of met een geldboete van 2,5 euro tot 25 euro (x6)¹⁰⁹. Degene die bij zelfstandige adoptie niet binnen vier maanden na de totstandkoming van de adoptie een kopie van de gegevens over de afkomst van het kind, namelijk gegevens over de identiteit van de ouders en gegevens over het medische verleden van het kind en zijn familie, aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgt, kan worden gestraft met een gevangenisstraf van een maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro (x6)¹¹⁰. Het niet overmaken van het adoptiedossier aan het Vlaams Centrum voor Adoptie is strafbaar met een gevangenisstraf van een maand of met een geldboete van 2,5 tot 25 euro¹¹¹.

Het lijkt wenselijk dat de verschillende sanctiebepalingen inzake bemiddeling zonder erkenning worden afgestemd.

3. Bestanddelen van een nieuwe regelgeving

3.1. Relevantie

Vlaams volksvertegenwoordiger Katrien Schryvers vroeg bij de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin cijfers op over het aantal interlandelijke adopties¹¹². Daaruit blijkt dat sinds de inwerkingtreding van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen tot en met 2014 256 kinderen tussen 0 en 12 jaar werden geadopteerd. Het aantal geadopteerden daalde elk jaar. In 2012 ging het om 122 kinderen, in 2013 om 73 kinderen en in 2014 vonden nog maar 61 buitenlandse kinderen een thuis in Vlaanderen.

De meeste kinderen die de voorbije drie jaar in het kader van interlandelijke adoptie naar Vlaanderen kwamen, zijn afkomstig uit Ethiopië (144). Vijfentwintig kinderen kwamen uit China, 22 uit Polen, 18 uit Zuid-Afrika en 14 uit de Filipijnen.

¹⁰⁸ Artikel 27, §1, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹⁰⁹ Artikel 27, §2, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹¹⁰ Artikel 27, §3, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹¹¹ Artikel 27, §4, decreet van 20 januari 2012 houdende de regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹¹² Schriftelijke vragen nr. 131 van 18 november 2014 en nr. 229 van 5 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Stand van zaken.

Tabel 1: Aantal kinderen geadopteerd door een persoon of personen met gewone verblijfplaats in België, opgedeeld per herkomstland¹¹³

Herkomstland	2012	2013	2014
Bulgarije	2	0	0
Burkina Faso	1	0	2
China	15	6	4
Ethiopië	78	48	18
Filipijnen	4	3	7
Guinée	0	0	4
Haïti	0	0	1
India	3	2	3
Kenia	0	3	0
Marokko	0	1	0
Oeganda	0	2	2
Polen	10	0	12
Thailand	1	3	2
Togo	0	0	1
Zuid-Afrika	8	5	5
Totaal	122	73	61

Gedurende de voorbije drie jaar werden 159 kinderen geadopteerd nog voor ze drie jaar oud waren. Het aandeel kinderen dat geadopteerd werd op zes jaar of ouder lag in 2014 op 18% (11 van de 61 kinderen). In 2012 bedroeg dat aandeel 17% (21 op 122 kinderen) en in 2013 12% (9 op 73 kinderen). Twee kinderen waren ouder dan twaalf jaar op het moment van adoptie.

Tabel 2: Aantal kinderen geadopteerd door een persoon of personen met gewone verblijfplaats in België, opgedeeld per leeftijd¹¹⁴

Leeftijd	2012	2013	2014
0 jaar	32	16	5
1 jaar	32	19	14
2 jaar	13	15	13
3 jaar	5	5	8
4 jaar	11	3	8
5 jaar	8	6	2
6 jaar	7	3	6
7 jaar	6	4	0
8 jaar	3	1	3
9 jaar	0	1	1
10 jaar	2	0	0
11 jaar	0	0	1
12 jaar	1	0	0
ouder dan 12	2	0	0
Totaal	122	73	61

Dat het aantal interlandelijke adopties geen grote aantallen bestrijkt, is inpasbaar in de principes van het Verdrag van Den Haag, dat stelt dat er zoveel als mogelijk getracht moet worden om voor de kinderen een oplossing te zoeken in eigen

¹¹³ Idem.

¹¹⁴ Schriftelijke vragen nr. 131 van 18 november 2014 en nr. 229 van 5 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Stand van zaken.

land¹¹⁵. Het is in het belang van het kind dat het – indien mogelijk – kan opgroeien in de omgeving waar het zelf afkomstig van is.

Betekent de daling doorheen de voorbije jaren dat er geen plaats meer zou zijn voor interlandelijke adoptie? Neen, want ondanks meer inspanningen in de herkomstlanden kan er voor veel kinderen in nood geen goede hulp en gezinsopvang georganiseerd worden in eigen land. Wie er de cijfers van UNICEF¹¹⁶ over kinderen die opgroeien als wees op naslaat, zal merken dat er wereldwijd nog veel kindjes op zoek zijn naar de warmte van een gezin. Interlandelijke adoptie kan voor hen een oplossing zijn.

De evolutie in de cijfers, zelfs sedert het decreet van 2012, maakt wel dat er zich nieuwe regelgeving opdringt.

3.2. Aanmelding en voorbereiding van adoptieouders

De adoptieprocedure gaat van start met een infomoment over het verloop van de adoptieprocedure. Uit schriftelijke vragen van Katrien Schryvers¹¹⁷ blijkt dat de voorbije twee jaar 416 kandidaat-adoptieouders zo'n infosessie volgden. De afgelopen twee jaar volgden 221 kandidaat-adoptieouders de daaropvolgende cursus ter voorbereiding van adoptie. Het is de bedoeling om door middel van deze voorbereidende cursus de kandidaat-adoptieouders een verantwoorde en bewuste keuze te laten nemen om al dan niet een kind te adopteren.

Tabel 3: Aantal kandidaat-adoptieouders die een infosessie en een voorbereidingscursus volgden

	2013	2014	Totaal
Infosessie	202	214	416
Vorbereidingscursus	112	109	221

Na het volgen van de eerste infosessie stopten in 2013 87 entiteiten, en in 2014 32 entiteiten, meestal omwille van een zwangerschap. Sommigen kiezen ervoor om na een infosessie (alleen) de procedure binnenlandse adoptie verder te zetten. Van heel wat kandidaat-adoptanten is de reden van stopzetting niet gekend¹¹⁸.

In 2013 volgden 112 entiteiten de cursus ter voorbereiding van adoptie, en in 2014 volgden 95 entiteiten de voorbereidingscursus. In 2013 stopten 27 entiteiten; in 2014 stopten vijf entiteiten na het volgen van de voorbereidingscursus, meestal omwille van zwangerschap, geboorte of om (alleen) verder te gaan met binnenlandse adoptie. Van heel wat kandidaat-adoptanten is de reden van stopzetting niet gekend¹¹⁹.

Het aantal kandidaat-adoptieouders ligt aanzienlijk hoger dan het aantal verwezenlijkte adopties. Het Verdrag van Den Haag indachtig, is te verwachten dat het aantal interlandelijke adopties niet meteen een sterke stijging, althans geen stijging waardoor het aantal adopties in dezelfde lijn ligt als het aantal kandidaat-

¹¹⁵ Artikel 4, Verdrag van 29 mei 1993 inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie.

¹¹⁶ *Statistical Tables, Economic and social statistics on the countries and areas of the world, with particular references to children's well-being*, Unicef, 2014 – http://www.data.unicef.org/corecode/uploads/document6/uploaded_pdfs/corecode/SOWC_2015_Summary_and_Tables-final_214.pdf.

¹¹⁷ Schriftelijke vragen nr. 131 van 18 november 2014 en nr. 229 van 5 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Stand van zaken.

¹¹⁸ Schriftelijke vraag nr. 131 van 18 november van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Stand van zaken.

¹¹⁹ Idem.

adoptieouders, meer zal kennen. Vanuit dat opzicht werd in het decreet van 2012 voorzien in een duidelijk instroombeheer¹²⁰.

Naast de dalende cijfers in het aantal plaatsingen, is er sprake van een ruimere spreiding van de herkomstlanden, namelijk twaalf in 2014 tegenover negen in 2013. Belangrijk is echter te weten dat de vraag naar adoptieouders in het buitenland voornamelijk gesteld wordt voor oudere kinderen (ouder dan zes jaar), voor meer dan één kind tegelijk (broers en zussen) of voor kinderen met een medisch probleem. Ondanks het onevenwicht in vraag naar en aanbod aan adoptieouders, blijkt het soms toch moeilijk om voor kinderen met deze specifieke kenmerken een nieuw gezin te vinden¹²¹.

In eerste instantie is de kinderwens van kandidaat-adoptieouders meestal niet gericht op de adoptie van een ouder kind, broertjes en zusjes of kinderen met een medisch probleem. Dat neemt niet weg dat zij, na bijkomende informatie en bewustwording, hier toch op een positieve manier voor kunnen kiezen. Op voorwaarde uiteraard dat door deze keuze hun draagkracht niet wordt overschreden¹²². Zowel een goede voorbereiding als een goede opvolging is dan ook van groot belang.

3.3. Steunpunt Adoptie

Het Steunpunt Adoptie heeft de volgende taken¹²³:

- 1° informatie verstrekken aan de adoptanten over alle aspecten van adoptie;
- 2° optreden als informatiepunt inzake nazorg en expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod;
- 3° fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders;
- 4° fungeren als vormings- en expertisecentrum;
- 5° een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen;
- 6° het organiseren van de voorbereiding.

Het erkende Steunpunt Adoptie ontvangt jaarlijks, binnen de marge van de begrotingskredieten, een subsidie van 500.000 euro voor personeels- en werkingskosten¹²⁴.

In vergelijking met de financiële ondersteuning van de diensten voor interlandelijke adoptie leek de financiering van het steunpunt tot voor kort wel uitgebreid. Met de inwerkingtreding van het nieuwe decreet binnenlandse adoptie¹²⁵ krijgt het steunpunt er een aantal taken bij, zowel voor gekende als niet-gekende kinderen. Daarnaast zal het steunpunt zich naar de toekomst ook bezighouden met het instroombeheer.

Het takenpakket van het Steunpunt Adoptie wordt echter gevoeld als te vaag, te uitgebreid en te divers. Onder meer met betrekking tot de individuele nazorg

¹²⁰ Artikel 3, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

¹²¹ Vraag om uitleg van 13 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie.

¹²² Vraag om uitleg van 13 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie.

¹²³ Artikel 7, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹²⁴ Artikel 9, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen; artikel 25, besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2012 betreffende de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie.

¹²⁵ Decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

blijkt de taakafbakening niet goed geregeld. Volgens het decreet van 20 januari 2012 is dit een taak van het steunpunt, maar de diensten stellen vast dat de adoptanten zich voor de individuele nazorg tot hen richten. De vraag moet dan ook worden gesteld of de individuele nazorg niet best terug wordt ondergebracht bij de dienst(en) zelf. Voor het groepsaanbod lijkt het steunpunt wel de aangewezen aanbieder. Hetzelfde geldt voor het aanbod naar andere hulpverleners.

3.4. Adoptiediensten

Momenteel bestaan er in Vlaanderen drie erkende adoptiediensten (vzw FIAC-Horizon te Geel, Ray of Hope vzw te Lokeren en Het Kleine Mirakel te Beerse) die elk heel wat expertise in huis hebben. Adoptiediensten krijgen voor hun werking jaarlijks een basissubsidie. Deze wordt vermeerderd met 5000 euro per inlichtingendossier vanaf het tweede ingediende inlichtingendossier¹²⁶ en 3000 euro per herkomstland vanaf het derde herkomstland waarin een kanaal geopend is en waarmee een lopende samenwerking bestaat. Er is een lopende samenwerking als er in de afgelopen drie jaar een kind geplaatst werd door de adoptiedienst bij kandidaat-adoptanten¹²⁷. Verder mogen ze van de ouders een bijdrage vragen. Momenteel is die vastgesteld op maximum 3000 euro per dossier¹²⁸.

Gezien het aantal adopties de laatste jaren sterk gedaald is en daardoor thans heel beperkt is, steekt de vraag naar het behoud van drie diensten de kop op. De terugval in het aantal dossiers heeft alvast repercussies op de financiële middelen die de diensten ontvangen, en dat werpt de vraag op of de opgebouwde deskundigheid in die omstandigheden behouden zal kunnen blijven.

Bewust van de financiële problemen die de evolutie in het aantal interlandelijke adopties impliceert voor de adoptiediensten, werd reeds met hen en het Vlaams Centrum voor Adoptie bekeken hoe hierop een antwoord kan worden gegeven. Zo werd bekeken op welke manier kandidaat-adoptieouders hun adoptiewens zouden kunnen verruimen tot kinderen waarvoor doorgaans moeilijker een gezin wordt gevonden (oudere kinderen, broers en zussen, kinderen met een medische problematiek enzovoort)¹²⁹.

Bij de aanpassing van de regelgeving voor binnenlandse adoptie werd gekozen om slechts één dienst voor adoptie te behouden¹³⁰. Eenzelfde oefening zou kunnen gebeuren voor de diensten interlandelijke adoptie. Dit kan ongetwijfeld efficiëntiewinsten opleveren.

De CD&V-fractie is er zich wel van bewust dat de diensten op vandaag zeer verschillend werken en dat zich in geval van een fusie mogelijk problemen stellen op het vlak van accreditering. Dit laatste is immers in een aantal landen specifiek gekoppeld aan de dienst. Bij een centralisatie zal dan ook grondig onderzoek moeten gebeuren naar hoe de continuïteit van de werking, de adopties en de contacten met en controle over de verschillende kanalen gewaarborgd kunnen blijven.

¹²⁶ Artikel 4, besluit van 22 maart 2013 van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹²⁷ Artikel 37, besluit van 22 maart 2013 van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹²⁸ Artikel 33, besluit van 22 maart 2013 van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹²⁹ Vraag om uitleg van 13 januari 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie.

¹³⁰ Hoofdstuk 4, decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

3.5. Diensten voor maatschappelijk onderzoek

Op vandaag zijn er in Vlaanderen drie diensten voor maatschappelijk onderzoek interlandelijke adoptie werkzaam, namelijk in Brussel, Hasselt en Gent. Volksvertegenwoordiger Katrien Schryvers vroeg in schriftelijke vragen naar cijfers met betrekking tot het aantal maatschappelijke onderzoeken die door de drie diensten samen werden gedaan sinds de inwerkingtreding van het decreet van 20 januari 2012¹³¹.

Tabel 4: Aantal vonnissen met als opdracht een maatschappelijk onderzoek en aantal afgeronde maatschappelijke onderzoeken

	Vonnissen tot maatschappelijk onderzoek	Afgeronde onderzoeken			
		Positieve beoordeling	Negatieve beoordeling	Uitstel	Totaal
2012 ¹³²	11				10
2013	118	102	38	22	162
2014	119	58	26	20	104

Uitstel krijgen, betekent dat de dienst voor maatschappelijk onderzoek vaststelde dat bijvoorbeeld de kandidaat-adoptanten een bepaalde gebeurtenis in hun leven nog niet verwerkt hadden. Op dat moment wordt geen negatief advies gegeven, maar krijgen de kandidaat-adoptanten een periode van uitstel, waarna er opnieuw gesprekken gepland worden met de dienst voor maatschappelijk onderzoek¹³³.

Een negatief advies wordt gegeven als de dienst voor maatschappelijk onderzoek inschat dat meerdere factoren onvoldoende aanwezig zijn om 'goed genoeg' ouderschap te kunnen bieden aan een adoptiekind. De redenen voor een negatief advies zijn zeer individueel. In antwoord op een schriftelijke vraag van Katrien Schryvers somt de bevoegde minister de meest voorkomende risicofactoren op¹³⁴:

- onvoldoende adoptiesensitiviteit;
- onvoldoende empathie, inlevingsvermogen in het adoptiekind;
- onvoldoende verwerking van negatieve levensgebeurtenissen;
- te beperkt ondersteunend sociaal netwerk;
- onvoldoende adequate conflicthantering – veelal vermijdende stijl;
- motivatie voor adoptie: niet gelijk bij beide partners, geen evenwicht tussen interne en externe motivatie, om eigen verwachtingen/wensen te vervullen enzovoort;
- onrealistische verwachtingen ten aanzien van het adoptiekind;
- onvoldoende adaptatie, flexibiliteit hebben, onvoldoende kunnen omgaan met verschil;
- te hoge mate van stress.

De cijfers aangaande deze beoordelingen verschillen aanzienlijk naargelang welke dienst voor maatschappelijk onderzoek de uitspraak doet. Zo werd in 2014 Oost-Vlaanderen 73% van de ingediende dossiers positief beoordeeld, in Limburg 45% en in Brussel slechts 23%.

¹³¹ Schriftelijke vragen nr. 128 van 17 november 2014 en nr. 657 van 18 mei 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Maatschappelijk onderzoek.

¹³² Artikel 10 van het decreet van 20 januari 2012 (betreffende de diensten voor maatschappelijk onderzoek) trad in werking op 3 december 2012.

¹³³ Schriftelijke vraag nr. 128 van 17 november 2014 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Maatschappelijk onderzoek.

¹³⁴ Schriftelijke vraag nr. 657 van 18 mei 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Maatschappelijk onderzoek.

Tabel 5: Aard van beoordeling op een aanvraag tot maatschappelijk onderzoek voor het jaar 2014¹³⁵

	Positief	Negatief	Uitstel	Totaal
Brussel	3	4	6	13
Limburg	19	16	7	42
Oost-Vlaanderen	36	6	7	49

De verschillen in aantallen positief beoordeelde dossiers worden, aldus de bevoegde minister, voor een groot deel verklaard door toevallige variaties in de kenmerken van gezinnen die zich bij de verschillende diensten voor evaluatie aanboden. Langs het Vlaams Centrum voor Adoptie om, worden initiatieven genomen om de beoordeling zoveel mogelijk uniform te houden. Wel moet opgemerkt worden dat het telkens gaat om een complexe beoordeling van gezinnen door teams van mensen, wat nooit volledig te standaardiseren is. Ook de beslissing door een familierechter met mogelijkheid van tegenspraak heeft zijn belang, aldus de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in antwoord op een schriftelijke vraag van Katrien Schryvers¹³⁶.

Voor de drie bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek is een aanzienlijk bedrag aan middelen voorzien. Naar de toekomst toe zullen deze diensten ook de maatschappelijke onderzoeken voor de binnenlandse adopties moeten uitvoeren¹³⁷. Dit betreft echter een beperkt aantal.

Gezien het beperkte aantal dossiers en het verschil in de hoeveelheid behandelde dossiers kan de vraag worden gesteld of het opportuun is de drie bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek afzonderlijk te laten bestaan, dan wel onder te brengen in één dienst. Er is vandaag de dag immers al geen dienst meer in elke provincie, maar enkel in Brussel, Limburg en Oost-Vlaanderen.

Overgaan naar één dienst kan ongetwijfeld efficiëntiewinsten opleveren. Ook zouden mogelijke verschillen tussen de diensten aangaande de beoordeling van de dossiers dan tot het verleden kunnen behoren.

3.6. Kanaalonderzoeken en kanaalcontrole

Het is de opdracht van de adoptiediensten om onder meer voorstellen te doen tot kanaalonderzoek en deze, na proactieve goedkeuring door het Vlaams Centrum voor Adoptie, binnen een redelijke termijn af te ronden¹³⁸.

Wanneer het Vlaams Centrum voor Adoptie het kanaal voorlopig goedkeurt, geeft het de adoptiedienst de toelating om er minimaal drie proefdossiers op te starten¹³⁹. Het Vlaams Centrum voor Adoptie evalueert de werking van het kanaal ten vroegste na de kindtoewijzing in drie proefdossiers en de afronding van één proefdossier. Als het Vlaams Centrum voor Adoptie de volledige werking van het kanaal positief evalueert, beslist het tot de opening van het kanaal¹⁴⁰.

¹³⁵ Schriftelijke vraag nr. 657 van 18 mei 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Maatschappelijk onderzoek.

¹³⁶ Schriftelijke vraag nr. 755 van 29 juni 2015 van Katrien aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Maatschappelijk onderzoek.

¹³⁷ Artikel 11, decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹³⁸ Artikel 16, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹³⁹ Artikel 9, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

¹⁴⁰ Artikel 11, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

De adoptiedienst die een subsidie bekommt, behoudt zijn recht op subsidie zolang hij erkend is door Kind en Gezin en voldoet aan de subsidievoorschriften. Een van deze subsidievoorschriften stelt dat de adoptiedienst in minstens tien herkomstlanden een geopend kanaal heeft waarmee een lopende samenwerking bestaat, of het Vlaams Centrum voor Adoptie jaarlijks minimaal één inlichtingendossier bezorgt¹⁴¹.

De diensten voor interlandelijke adoptie hebben veel expertise in het kanaalonderzoek. Hierin wordt sterk geïnvesteerd. De regelgeving met betrekking tot het aantal open kanalen en het aantal kanaalonderzoeken baseert zich op minima. In de praktijk betekent dat echter dat kanalen vaak worden opgehouden terwijl er geen, een of twee adopties via dat kanaal worden gerealiseerd. Het kanaalonderzoek en het onderhouden van de contacten binnen dat kanaal kosten uiteraard geld en inspanningen. Bovendien kan de vraag gesteld worden of dit ook niet meer risico's meebrengt met betrekking tot de betrouwbaarheid van het kanaal.

CD&V vindt het dan ook waardevol te overwegen om de minima te vervangen door maxima. Op die manier wordt de adoptiedienst verplicht tot continue kritische reflectie met betrekking tot de bestaande kanalen. De betrouwbaarheid van een adoptiekanaal en de contactpersonen die daaraan verbonden zijn, mogen immers geen momentopname zijn, maar moeten een continue zorg zijn. Ook een meer actieve rol, en een continue en steekproefsgewijze controle van de adoptiekanalen door de overheid, kan meer zekerheid bieden en risico's uitsluiten.

3.7. Contactpersonen

Om de goede relaties met bijvoorbeeld weeshuizen in stand te houden en voor de afhandeling van de dossiers in de herkomstlanden, werken de adoptiediensten met contactpersonen. Het spreekt voor zich dat de betrouwbaarheid van deze mensen essentieel is om bijvoorbeeld adoptie volledig los te koppelen van financieel winstbejag. Een aantal veiligheidsmechanismen moeten die betrouwbaarheid kunnen waarborgen. Want hoewel ook in het buitenland heel veel mensen en organisaties dagelijks vanuit een enorm maatschappelijk engagement in de weer zijn voor het welzijn van kinderen in nood, mogen we niet blind of naïef zijn. Wanneer een financieel voordeel te verwachten valt, kunnen zich ook mensen aandienen met minder bonafide bedoelingen en kinderen aanbrengen uit puur winstbejag.

Zo zou een verbod op het betalen van de contactpersonen per aangebracht dossier elke drang om zoveel mogelijk kinderen 'aan te leveren' wegnemen.

3.8. Vergoedingen en projectsteun

Kandidaat-adoptieouders die begeleid worden door een interlandelijke adoptiedienst en die het geluk hebben een kind te kunnen adopteren, betalen daarvoor een bedrag als tegemoetkoming in de werkingskosten van de adoptiedienst.

De vergoeding en de kosten voor bemiddeling worden door de regering bepaald. Momenteel bestaat het aanvoelen dat het huidige maximale bedrag van 3000 euro als vergoeding te laag is. Daarnaast worden reëel gemaakte kosten, zoals vertaalkosten of kosten van legalisatie, doorgerekend door de diensten aan de kandidaat-adoptanten.

Bij het aanrekenen van kosten en vergoedingen mag nooit het Verdrag van Den Haag uit het oog worden verloren. Het verdrag bepaalt heel expliciet in de artikelen 8 en 32 dat "niemand ongerechtvaardigd financieel of ander voordeel mag trekken uit enig optreden in verband met een interlandelijke adoptie."

¹⁴¹ Artikel 40, besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

Dit sluit niet uit dat zogenaamde kosten voor projectsteun worden aangerekend. In heel wat herkomstlanden is de betaling van deze projectsteun inherent aan de adoptie. In een aantal gevallen gaat het om een vast bedrag, te betalen aan de autoriteiten. In andere landen gaat het eerder om een bijdrage, te betalen aan de projecten die door de betrokken instelling of dienst waarmee men in het herkomstland samenwerkt, worden opgezet. Het betalen van deze projectsteun moet, conform het Verdrag van Den Haag, alleszins worden losgekoppeld van het verkrijgen van een kind.

Los daarvan is zekerheid nodig dat de projectsteun ook effectief gebruikt wordt ten bate van kinderen. Hoewel elke samenwerking met een herkomstland door het Vlaams Centrum voor Adoptie onder meer getoetst wordt op financiële transparantie, blijft het toch moeilijk een sluitend bewijs te bekomen dat deze – vaak aanzienlijke – bijdragen daadwerkelijk worden aangewend voor de doelen waarvoor ze bestemd zijn.

Volgens CD&V verdient het dan ook aanbeveling een fonds op te richten waarin de projectsteun van adoptanten wordt verzameld. Mits (mede)beheer vanuit de overheid kunnen er meer garanties worden ingebouwd over de besteding. Bijkomend voordeel voor de adoptanten is dat de betaalde bedragen – net zoals andere ontwikkelingssteun – fiscaal in rekening kan worden gebracht. Dit vraagt betrokkenheid van de departementen Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Zaken, en is in een internationale context mogelijk geen evidentie.

Internationaal overleg dringt zich daarenboven op als nagedacht moet worden over het opbod dat momenteel bestaat met betrekking tot de projectsteun. Gevraagde bedragen variëren in de tijd, en adoptiediensten krijgen vragen naar meer steun, omdat er vanuit andere landen meer wordt betaald. Het gevaar van commercialisering loert daarmee om de hoek.

Over de projectsteun zou ook een toetsing kunnen gebeuren in het kanaalonderzoek, alsook peerreview.

3.9. Ethische commissie

Een andere optie die volgens de CD&V-fractie het onderzoeken waard is, is die van de oprichting van een ethische commissie, die onder meer een oordeel zou kunnen vellen over vragen met betrekking tot projectsteun en administratieve kosten. Ook vragen in verband met de adoptie van kinderen met special needs of kinderen boven de leeftijd van zes jaar kunnen aan bod komen. Dergelijke ethische toetsing zou een en ander transparanter maken, waardoor zowel diensten als kandidaat-adoptanten met minder vragen blijven zitten.

Waar dergelijke commissie desgevallend moet worden ondergebracht, hoe ze moet worden samengesteld enzovoort, vormt zeker voorwerp van verdere bespreking, alsook de rechtsgevolgen van een negatief oordeel.

3.10. Inzagerecht

Vanaf de leeftijd van twaalf jaar heeft de geadopteerde recht op inzage van zijn adoptiedossier. Over het verzoek tot inzage van een geadopteerde die de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt door de Vlaamse adoptieambtenaar beslist, rekening houdend met de maturiteit van de verzoeker. Elke verzoeker kan zich bij inzage laten bijstaan door een vertrouwenspersoon.

De minderjarige heeft recht op toegang tot de gegevens die hem betreffen en recht op toelichting bij de gegevens waartoe hij toegang heeft. Als bepaalde gegevens ook een derde betreffen en volledige inzage in de gegevens door de minderjarige

afbreuk zou doen aan het recht van de derde op bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer, wordt de toegang tot deze gegevens verstrekt via een gesprek, gedeeltelijke inzage of rapportage. Elke inzage moet schriftelijk aan de Vlaamse adoptieambtenaar worden gevraagd. Binnen één maand na ontvangst van de aanvraag verleent de Vlaamse adoptieambtenaar inzage van het dossier of geeft hij aan de verzoeker kennis van zijn gemotiveerde weigering. Een kind kan zijn adoptiedossier alleen inzien onder begeleiding.

Elke geadopteerde kan de Vlaamse adoptieambtenaar verzoeken om verdere informatie over zichzelf op te vragen. Er kan beroep aangetekend worden tegen de beslissing van de Vlaamse adoptieambtenaar zoals bepaald in het decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van bestuursinstellingen¹⁴².

De nadere voorwaarden voor de uitoefening van het inzagerecht zijn opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 22 maart 2013 betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

Tabel 6: Aantal verzoeken tot inzage bij het Vlaams Centrum voor Adoptie in een dossier met betrekking tot interlandelijke adoptie¹⁴³

	2012	2013	2014 ¹⁴⁴
Verzoeken tot inzage	12	20	18
Hulp bij interlandelijke zoektocht	2	8	9

Er werd tot op heden nog nooit geweigerd om inzage te verlenen in een adoptiedossier. In een aantal gevallen bleek het evenwel praktisch onmogelijk om inzage te verlenen, bij gebrek aan informatie. Er werd dan ook nog geen beroep aange tekend tegen een beslissing van de Vlaamse adoptieambtenaar met betrekking tot het inzagerecht van het adoptiedossier, zo bleek uit een schriftelijke vraag van Katrien Schryvers¹⁴⁵.

Een belangrijk verschil in de decretale bepalingen met betrekking tot het inzagerecht in het kader van interlandelijke adoptie tegenover de bepalingen in het kader van binnenlandse adoptie betreft de instantie aan wie het verzoek gericht moet zijn. Wanneer het gaat over interlandelijke adoptie is de Vlaamse adoptieambtenaar het aanspreekpunt, in geval van binnenlandse adoptie dient men zich te richten tot de adoptiedienst¹⁴⁶.

Het verdient volgens de CD&V-fractie aanbeveling om de regelgeving met betrekking tot het inzagerecht in het kader van interlandelijke adoptie zoveel mogelijk af te stemmen op de bepalingen zoals die zijn opgenomen in het kader van binnenlandse adoptie.

3.11. Vlaams Centrum voor Adoptie en Federale Centrale Autoriteit voor adoptie

Het Vlaams Centrum voor Adoptie is de afdeling binnen Kind en Gezin die optreedt als centrale autoriteit inzake interlandelijke adoptie. Het Vlaams Centrum voor

¹⁴² Artikel 25, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹⁴³ Schriftelijke vraag nr. 129 van 18 november 2014 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Inzagerecht.

¹⁴⁴ Tot en met 31 oktober 2014.

¹⁴⁵ Schriftelijke vraag nr. 129 van 18 november 2014 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over interlandelijke adoptie – Inzagerecht.

¹⁴⁶ Artikel 25, decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie van kinderen en houdende wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

Adoptie is belast met de naleving van de door het Haags Verdrag opgelegde verplichtingen en opdrachten, vermeld in het decreet van 20 januari 2012¹⁴⁷.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie is onder meer belast met het ondersteunen van het Steunpunt Adoptie, de registratie van de adoptanten, de doorverwijzing van de adoptanten naar het Steunpunt Adoptie, het voeren van een gericht beleid voor de adoptie van kinderen met speciale noden, de voortgangsrapportage van de adoptie organiseren en bewaken, netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten, een overkoepelende visie op nazorg uitwerken, advies verlenen en informatie verstrekken, trefgroepen ondersteunen, samenwerking met buitenlandse overheden bewerkstelligen en bemiddelen, erkende adoptiediensten begeleiden, proactief kanaalonderzoek voeren op de door de adoptiediensten aangebrachte kanalen, werkafspraken maken met de federale overheid en de andere gemeenschappen, ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland, structureel overleg organiseren tussen alle betrokken partners uit het adoptiewerkveld.

De Federale Centrale Autoriteit voor adoptie gaat na of een adoptie conform de voorgeschreven procedure tot stand kwam en of de adoptie niet manifest tegen de openbare orde is. Bij deze laatste beoordeling zal de Federale Centrale Autoriteit steeds rekening houden met het belang van het kind. Dan kan de Federale Centrale Autoriteit de adoptie erkennen en registreren.

Het spreekt voor zich dat het belangrijk is dat de werking en ook de criteria van beoordeling voor adoptiedossiers afgestemd zijn tussen het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Federale Centrale Autoriteit.

Zoals geweten biedt de bijzondere wet tot hervorming der instellingen aan de deelstaten en de Staat de mogelijkheid om samenwerkingsakkoorden te sluiten "die onder meer betrekking hebben op de gezamenlijke oprichting en het gezamenlijk beheer van gemeenschappelijke diensten en instellingen, op het gezamenlijk uitoefenen van eigen bevoegdheden, of op de gemeenschappelijke ontwikkeling van initiatieven."¹⁴⁸ De vraag moet worden gesteld of het niet opportuun is om de deelstatelijke centrale autoriteiten en de Federale Centrale Autoriteit onder te brengen in één interfederaal orgaan. Dit zou onder meer de efficiëntie van kanaalonderzoeken en de rechtszekerheid van kandidaat-adoptieouders moeten dienen. De Commissie voor overleg en opvolging, die minstens twee maal per jaar moet samenkomen en die nu voorzien is in het samenwerkingsakkoord van 12 december 2005¹⁴⁹, is te weinig slagkrachtig om hieraan tegemoet te komen.

3.12. Belang van het Haags Adoptieverdrag

In 1993 sloten zowel 'zendende' (landen van herkomst van kinderen) als 'ontvangende' (landen waar kandidaat-adoptieouders wonen) landen een verdrag over samenwerking op het gebied van interlandelijke adoptie. De afspraken in het Verdrag zijn erop gericht om de adoptieprocedure zo zorgvuldig mogelijk te laten plaatsvinden. Dat wil zeggen dat de belangen en rechten van het kind centraal staan en dat bijvoorbeeld bemiddeling door twijfelachtige personen of organisaties, kinderhandel en winstbejag zijn uitgesloten. Het Verdrag sluit echter niet uit dat de aangesloten landen verschillende eisen en voorwaarden hanteren, bijvoorbeeld voor wat betreft adoptie door één persoon.

¹⁴⁷ Artikel 3, 8°, decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

¹⁴⁸ Artikel 92bis, eerste lid, bijzondere wet tot hervorming der instellingen.

¹⁴⁹ Samenwerkingsakkoord van 12 december 2005 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake de tenuitvoerlegging van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie.

Adopties die vallen onder het Verdrag van Den Haag en die conform de daarin voorgeschreven procedure gebeuren, worden van rechtswege erkend in de andere aangesloten lidstaten. Adopties die buiten het toepassingsgebied van het Verdrag van Den Haag vallen, worden in België erkend volgens de regels van het Wetboek van internationaal privaatrecht¹⁵⁰. Concreet is dit het geval voor adopties die werden uitgesproken in een land dat geen partij was bij het Verdrag van Den Haag en ook alle adopties van meerderjarigen.

Niet alleen omdat eenvormigheid in de procedure duidelijker, gemakkelijker en efficiënter werkt, maar ook omdat de landen aangesloten bij het Haags Adoptieverdrag zich geëngageerd hebben om dezelfde waarden te hanteren als het op adoptie aankomt, vindt CD&V het te overwegen waard om interlandelijke adopties enkel nog te bewerkstelligen met landen die het Verdrag hebben onderschreven.

Hoewel het belang van het kind in elke adoptie centraal moet staan, is het Verdrag van Den Haag een extra veiligheidsmechanisme. Het beschermt kinderen en hun familie tegen de risico's van illegale, onrechtmatige, voorbarige en slecht voorbereide adopties naar het buitenland. Dat zowel het zendende als het ontvangende land interlandelijke adoptie slechts toelaat als het kind daarbij het meeste baat heeft en als de fundamentele rechten van het kind gerespecteerd worden, is een belangrijk element om het proces vlot, eerlijk en ethisch te kunnen laten verlopen.

Besluit

De voorbije jaren is het aantal interlandelijke adopties stelselmatig gedaald. Dit betekent echter niet dat er geen plaats meer zou zijn voor interlandelijke adoptie. Want ondanks meer inspanningen in de herkomstlanden, kan er daar voor veel kinderen in nood geen goede hulp en gezinsopvang georganiseerd worden, en kan interlandelijke adoptie mogelijk een oplossing zijn. Wie er de cijfers van UNICEF¹⁵¹ over kinderen die opgroeien als wees op naslaat, weet genoeg. Dankzij interlandelijke adoptie kunnen zij toch een thuis vinden waar ze kunnen opgroeien in de warmte van een gezin.

Om het zoeken van een gezin voor een kind (en niet omgekeerd) ook interlandelijk op de best mogelijke manier te laten verlopen, zijn waterdichte procedures nodig, die risico's uitsluiten.

Het is een grote uitdaging voor de adoptiediensten om zekerheid te krijgen dat de kinderen waarvoor zij een familie zoeken daar ook echt nood aan hebben. Zo kan armoede nooit de enige reden zijn om een kind te adopteren, vindt ook de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in antwoord op een vraag om uitleg van Katrien Schryvers¹⁵².

Elk vermoeden van een kind dat zou kunnen worden geadopteerd terwijl het niet echt voor adoptie in aanmerking komt, moet met de grootste aandacht onderzocht worden. Dat deze bekommernis actueel is, daarvan getuigen de recente schorsingen van de kanalen in Oeganda en Ethiopië.

De betrouwbaarheid van een adoptiekanaal en heel de context daarrond is een continue zorg voor alle diensten die bezig zijn met interlandelijke adoptie. Het spreekt voor zich dat de betrouwbaarheid van contactpersonen in de betrokken

¹⁵⁰ Artikel 72, Wetboek van internationaal privaatrecht.

¹⁵¹ *Statistical Tables, Economic and social statistics on the countries and areas of the world, with particular references to children's well-being*, Unicef, 2014.
http://www.data.unicef.org/corecode/uploads/document6/uploaded_pdfs/corecode/SOWC_2015_Summary_and_Tables-final_214.pdf.

¹⁵² Vraag om uitleg van 10 november 2015 van Katrien Schryvers aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over de mogelijke organisatie van interlandelijke pleegzorg.

weeshuizen essentieel is, net zoals het ontbreken van elke vorm van financieel voordeel. Het valt daarom te overwegen om in de context van de interlandelijke adopties enkel nog te werken met die landen die het Haags Adoptieverdrag ondertekenden.

Adoptie in zijn geheel moeten we met de grootst mogelijke omzichtigheid en rechtswaarborgen benaderen, precies omdat het over kinderen gaat. Dossiers als historisch misbruik en gedwongen adopties moeten ons ertoe aanzetten ook vandaag kritische kanttekeningen te maken bij thema's waarin kinderen betrokken zijn.

Vlaanderen lijkt misschien onooglijk in dit internationaal complexe dossier, maar kan dankzij een proactieve aanpak wel degelijk mee het verschil maken.

De indieners van deze conceptnota willen hierover via hoorzittingen het debat aangaan. Dit met het oog op het maken van nieuwe regelgeving.

Katrien SCHRYVERS
Vera JANS
Cindy FRANSSEN
Griet COPPÉ
Tinne ROMBOUTS
Sonja CLAES